ГОДИНА XVII.

ИЗЛАЗИ:
УТОРАК, ЧЕТВРТАК И НЕДЕЉУ
редовно, а осим тога и изванредно.
ОГЛАСИ
се плаћаю од свакога редка из ситни слова први пут 6, а послѣ 4 нов.
За жиг сваки пут 30 новчића.

Рекламациє шаљу се незапечаћене и без поштанске марке.— Писма неваплаћена примаю се само од дописника.

НАПРЕДАК.

У НОВОМЕ САДУ, У СРЕДУ 22. ЮЛИЯ 1864.

БРОЙ 85.
ПРЕДПЛАТНА ЦѢНА:
СВУДА У АУСТРИСКИМ ЗЕМЉАМА
На годину 12, напол. год. 6, на четв. 3 а мѣсечно 1 фр. аустр. вред.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ:
На годину 120, на пол. године 60, на четврт године 30, а мѣсечно 10 гроша.

Предплату примаю све поште; овдѣ у мѣсту уредништво, а у Бѣограду Разноситель Напредка.

Узданѣ.

Излишно би било доказивати, да е разпис овога садашнѣга конгреса задао био у народу нашем овостраноме свуда више бриге него узданя и болѣга наданя. Неповѣренѣ неко необично, кое е већ у страх прелазило, бияше узело мах на многим странама нашима.

Страх тай ние толико задавао ни сам тай разпис, да се едино митрополит бира, колико га е задавало оно старо предпоставлянѣ, да ће заступници наше войничке краине бити противни жельи остали повѣреника народни како у ствари цркве и школе тако и у самоме избору митрополита.

Код многи, врло многи наши люди било е овладало то увѣренѣ, да ни народ наш у войничкой краини, ни нѣгови повѣреници, немаю праве свѣсти о потрабама свога народа, и у колико те свѣсти имаю, да ню изявити неемию, него да свакад слушаю само оно, што им се заповѣди, пак да тако раде и онда, кад дођу да раде на обштем дѣлу народноме. За ньи се найвише говорило: наши граничари смѣю ставити прси свое пред лубарде, али уста за корист народа отворити не смѣю. За ньи се и мислило и говорило, да они никада неће пристати са осталом браћом своіом, кад се год буде у заедници радило о обштим потребма народнима, ер се представляло, да ће они радити свакад само оно, нашто команду или заповѣст добию.

Тако се сада говорило, да граничарски заступници неће тражити уређенѣ цркве и школе, ер е наредба виша изишла, да се сада само митрополит избере; тако се говорило, да ће они глас свой дати ономе за митрополита, за кога им се рекне, да га влада жели.

Тако се ружно и тако недостойно мислило о браћи нашой у граници уобште, и о граничарским повѣренцима.

У едноме брою листа овога већ е споминяно, како е тай глас до сада бар био неоснован. Свакад у пређашньим саборима граничарски заступници нису у обштим пословима уступали осталой браћи своіой. У конгресу ономе од 1837. они су се за потребе цркве и школе найвише заузимали. Ко груди пред топ ставити смѣ, тай смѣ и уста отворити за благо свога народа.

По ономе, што смо до сада разумѣти мотли, заступници войничке краине сви желе, да се найпре уреди црква и школа. Они су се у томе, као што чуемо, сви сложили и договорили сами међу собом, без сваке команде, или правие рѣчи, ньима е народ, кои их е бирао, то препоручио и на срце ставио. Тако исто препоручио им е народ, кои е ньи избирао, коме ће од епископа они дати глас при бираню митрополита.

Нико дакле нека се не брине за наше повѣренике из границе. И народ, кои е ньи послао, и позваници сами, имаю и срца и свѣсти спрам потреба обшти. Не само да они неће кварити посао какав обшти него е прилика велика, да ће они претећи у томе многе посланике из они предѣла наши, у коима е слобода и уставност.

У колико се до сада зна како кои посланици мисле, скоро нема већ никакве сумнѣ, да ће при отвараню конгреса бити овоме први посао молити Нѣг. царско Велич. да милост има допустити му радити найпре на уређеню цркве и школе пак послѣ приступити избору митрополита. Изглед е, да ће се сбог тога послати из конгреса депутация у Беч На то су се приклонили већ и они посланици, кои су томе противни били, и кои су то као неки грѣх оглашавали

Овако светчано и законо изявлѣна воля народа кроз конгрес неможе остати без свои добри послѣдица. Ано би влада и остала при теме, да се митрополит найпре бира, она ће по свой прилици наредити, да овай исти конгрес одма послѣ избора приступи уређиваню цркве и школе.

Од некога смо чули, да се и царски комисар у прилици некой изразио да ће конгрес овай остати у скупу до октобра. Ово е глас, за кои не можемо ямчити, али и сам такав глас у оваковим околностима нешто важи, особито онда, кад се он сравни са оним рѣчима царскога комисара, кое е юче явно при дочеку изговорио, да ће и душом и срцем настоявати, да се испуне све праведне желѣ свакад вѣрнога и честитога народа српскога

Грѣшили би, кад би се упуштали већ данас у далѣ послѣдице. Оно, што е найглавние, то данас можемо читаоцима нашима казати, а то е, да е већина народни посланика за представку или депутацию, коя ће цара молити, да се конгресу овоме допустити уредити цркву и школу.

Желя дакле и потреба народна главна биће тако на конгресу овоме изявлѣна.

О томе смо се до сада сумняли. Сумня та сад престае. И узданѣ постае све веће, да ће конгрес овай свршити задатак свой по жельи, вольи и потреби народа. Тим се за сада тѣшити можемо.

О избору митрополита.

С. Данас ми дође до руке онай брой Напредка, у ком являте, како вам пише едан ваш дописник, да би добро било, кад би сами епископи између себе *означили* и сабору народном *препоручили* онога, кога нађу да е найспособниі и найдостойниі за митрополита.

Како нас е било више скупа, кад е читан тай чланак Напредка, морам вам казати, да нам се свима та идея допала, и да смо пронашли, да би било од велике користи, кад би посланици народни на предстоећем сабору усвоили ту идею, па кад би посао избора, кад га се лате, започели с тим, да замоле сву господу епископе, да му означе између себе найспособниега и найдостойниега за митрополита, изявлюћи уедно, да ће сабор, изгледаћи на замолѣну изяву ову архиерейства, одложити избор митрополита довде и довде. —

Я држим, да би оваково поступанѣ саборни чланова имало много добри и важни последица, као:

1., црква наша у овой царевини здраво е рассяна, люди разних диецеза скоро никако не долазе у додир, пак по томе слабо ко знаде што о цркви и нѣном станю у другой диецези. Посланици саборни непознаю и немогу познавати добро све епископе. Добра дакле информация о личностима архиерея показуе се свакояко користна, — а ко е кадар болю и точнию информацию дати у том послу, него сами архиереи, кои себе међусобно найболѣ познаю? —

2, По учинѣной досад наредби сазван е предстоећи сабор, да изабере митрополита. Овай ће са епископи држати синод, у ком ће се међу осталим сачинити програм, и приуготовити граћа за будући српско-народни сабор, кои ће радити на уређеню цркве, школе и фундация наши

Ако остане при том дневном реду, онда мислим да се нико неће посумняти о том, да ће дѣланѣ синода архиерейског имати знатна уплива на то, да се *ускори* и у обште *олакша* уређенѣ црквено-просветни ствари наши, од ког уређеня, као што сви знамо, зависи не само напредния будућност, но и сам обстанак народа српског на овим нашим странама.

А да ће успѣшност дѣланя синодалног много зависити од тог, кад на чело синода ступи муж, кои уживa повѣренѣ свеколиког архиерейства, и кога е ово само означило као найдостойниега за митрополита, и о том мислим да неће и неможе нико посумняти. —

3., Кад би се сложило архиерейство на митрополита, онда би престао сваки узрок, кои би у том питаню раздваяо посланике саборске, престао би узрок неслоге међу овима; — а да нам е од преке нужде, привикавати се слоги у сви послови народни од веће важности, то само онай незна, кои непознае нашу историю, нашу уду срећу досадашню, и кои се ни найманѣ неће да обзире на практичност.

Нестои овом на путу, као да би се таковим поступанѣм вређало или у опасност доводило право избора митрополита, кое по привилегияма припада народу српском, — ер прво, молећи архиерейство, да саобшти сабору свое мнѣнѣ о митрополиту, неуступа сабор народни никоме свое право избора, — а друго, што сабор сада нађе за добро од свое волѣ дознати мнѣнѣ свои архиерея пре него што приступи к избору митролита, од туда се не може никако изводити норма каква за будуће случаеве, по коіой би сабор *дужан* био штогод предузети, што му ние с вольом. Найпосле, вальда ће се и код нас еданпут завести какав стални ред пословни за саборе наше народне уобште, пак нарочито и за оне ради избора митрополита. О том валя свакояко настояти. —

Ако се мисли, да се то споразумлѣнѣ са архиерейством, кое би имало предходити самоме избору митрополита, неможе лако извести, и да би довело епископе наше у неугодну ситуацию ер е свакоме епископу слободно мењати митрополию и мислити о себи найлепше, — онда се нешто предпоставля, што по моме мнѣню нестои.

Наши епископи знаду врло добро, да само едан од ньи сада може постати митрополит, и по том мало ће ньи бити, и као што я држим, нема међу ньима ни еднога, кога би себичност у толико заслепила, да неби кадар био запоставити користи свое личне обштой користи цркве и онда, кад га на то опомене глас нѣму равне браће по Христу.

Я налазим, да би сваки грешио, кои би другчие судио ма о ком од епископа наши, па налазим тим пре да е тако, што е сваки од епископа наши, ако не изобилно, а оно пристойно дотиран, и што ни едан од ньи нема нужде, грамзити за митрополиом, коя се особито у садашнѣм времену несастои само у слави и сяйности, и у сабираню прихода спаилука дальског, и аде карловачке, но кое обнашанѣ скопчано е са великом муком и главобольом, и кое иште големе способности и одговорности.

Ово су разлози, из кои држим, да ће предстоећи наш сабор врло добро учинити, ако се, пре него што предузме избор, буде на пренаведени начина ставио у споразумленѣ са архиерейством о лицу митрополита. —

Кад сам већ код ове теме, хоћу да вам важем, како мислим о начину, коим треба да предузме сабор наш избор митрополита.

По привилегияма народа српског припада нѣму слободан избор митрополита.

То право народа српског потврђуе се изрично и у §. 3. декларатории од год. 1779. гди се уедно придржава круни *потврђенѣ* изабраног од сабора митрополита.

То право народа српског признала е државна власт у више прилика. а признала га е и сада, ер иначе неби расписала сабор предстоећи избора ради митрополита.

Што се тиче самог изборног реда, у том смотреню нема никакве сталне и писане норме, и тако неостае друго, него владати се по начелима обштим Ова начела пак састое се у следећем:

а, избор митрополита свршуе се *гласованѣм шайним*.

Без тога, поред слабости людски, коима су наравно подложни и посланици саборни, неможе бити ни говора о „слободном избору.“ —

Тай начин гласованя усвоен е *при изборима* у свима постоећим Ландтаге-орднунгима аустриянским, што дакле да небуде тако и на сабору нашем? Найпосле тай начин избора налази свою подпору и у оном обичаю, кога познаемо из дѣяния досадашньи сабора, по ком, при самом избору митрополита, осим народни

посланика, нико, ни сам комесар царски, неприсутствуе. —

б, за митрополита од народа изабрана сматра се онай владика, кои добие на себе или све или више од половине гласова свию саборни посланика.

У књигама наши права народни, за кое се сматраю привилегия народа српског и декларатория, нигди ние валяност избора митрополита везана за једногласие или за друге кое размерице, на пример за две трећине гласова.

По праву дакле и по нарави ствари неможе другчие бити ни код нас, него што е код свию други сабора: да одлучуе *абсолутна већина гласова*, то ест већина, коя садржава у себи ма један глас *преко половине свию гласова.*

Ако би гласови поделени били међу више кандидата тако, да ни један кандидат нема за себе абсолутну већину, имало би се гласованѣ понавляти све донде, док се дође до абсолутне већине.

в, будући да владаоцу землѣ припада право потврђеня изабраног од сабора митрополита, од туда слѣдуе, да круна може и *непотвердити* избор саборни, но одредити други избор.

То е тако свуда, гди право избора припада корпорации каквой, а гди е потврђенѣ избора тог круна задржала. Нема дакле разлога, да другчие буде код нас.

Неда се ни мислити, да круна, коя е найвишти чувар правде, неће потврдити избор саборни без узрока важни; — но добро е то имати на памети, да се непогреши.

Пре него што заключим ово писмо, морам вам казати, да я мало владика наши лично познаем, и да немам с владикама баш никаква посла. То вам е доста, да увидите, да я при овом разсматраню мом нисам пред очима имао ничие личности, да писам писао никоме у атар, а іош манѣ у пркос.

Мене е овде руководила само желя, да се предстоећи избор митрополита сврши у корист яко запуштене цркве наше, коя се корист врло добро слаже са користи народа, а недолази нимало у сукоб са користи државном, — па да неслужи и предстоећи избор митрополита за узрок, с кога би нам се могло пребацити: да смо злу нашем понайвише сами криви. —

Примѣтба уредништва међутим:

Тешко би се и повѣреници на то склонили а іошт теже би се епископи у томе сложили. И они су люди. Епископе свое познае и народ и познаю и повѣреници народни, ер су сви живили и радили у народу.

Што се тиче гласованя, начин е поменути подпуно времену сходан. Међутим. „большаго ради вѣроятия“ биће сходно а по свой прилици за сада и нуждно и то, да се посланици пре избора сложе у томе, да маньина приступи већини, пак био избор яван или таян. Кад е то могло бити 1790 и 1837 за спасение права тога народнога, зашто неби могло бити и сада?

Првом приликом о томе пространие.

Упутство

Кое е дала срб. правос. општина новосадска свом посланику за овай садашньи народни сабор.

I.

Посланик православне црквено. општ. новосадске има за главну свою дужност сматрати, да се пре држаног избора архиепископа и митрополита црквено-школски сабор од Нѣг. ц. кр. апостолског Величества нашег наймилостивиег владара издѣйствуе. Упутству овом сходно има посланик општине ове, потребе и нужде оне, кое тражени сабор црквени и школски неодложно изискую, сбширно словом разложити и за полученѣ желѣ ове општине самим дѣлом живо настоявати.

Начин и модалитет онай, коим да се црквени и школски сабор изради, неда се овде подробно опредѣлити; тако посланик наш у овом обзиру има се оном начину приключити, кои буде већина заступника, наравка оних, кои буду за ову инштрукцию гласали, опредѣлила.

Ако се желя ове општине у овом предмету сретно постигне, онда при самом претресиваню предмета спадаюћих у делокруг црквено-школског сабора има посланику општине ове на фактично реализованѣ свих оних потреба озбиљно потрудити се, кое су рекурсима општине ове од 24 децембра 1861. и од 12, 27 януара 1864. потанко изложене, због чега ће он оба та рекурса потребе ради доставлѣна добити. Неодузимаюћи посланику слободу, да и сам по свом увиђеню и друге потребе, кое у предмету цркве и школа наших за добро нашао буде, заступа.

II.

Посланик општине ове при самом избору архиепископа и митрополита има глас свой у име општине ове на високопреосв. г. епископа бачког Платона Атанацковића дати, кои ће као дужан атрибут од стране општине ове за неоцѣвѣна благодѣяния штедрог и обштелюблѣног епископа овог служити. Тога ради желя е ове општине, да г. посланик нѣн глас свой на табак за прехвалѣног диецезана нашег написати и на сваки начин има посланик нѣн качества и врлине епископа нашег, кое е он како на полю литерарном тако и са знатним и многобройним материялним благодѣянима на корист цркве и школе народа нашег стекао, у свой обширности разложити; и тако искрену желю општине ове спрам облюблѣног и високопоштованог епископа свога найискрение протумачити.

Посланик општине ове може од даног му упутства само у найкрайнѣм случаю одступити, т. е. ако би већина гласова на другог ког госп. кандидата испала, у колико би по привилегиама нашим у таковом случаю наименованѣ архиепископа и митрополита воспослѣдовати морало, дакле једино само онда, ако би народно право изборно чрез безуспѣшно противленѣ уштрб какови претрпило; но и у овом случаю желе општина ова изрично изяснити, да она од датог диецезану свом гласа, једино и изключно из наведеног повода одустае.

Русия и Польска.

Један поглед на Польску и Русию доволян е, да покаже, како су ове двѣ землѣ од вайкада на то судбином готово одређене биле, да се никад нешире. Међу ньима нема никакве природне границе. И саме рѣке у овим равним предѣлима имаю неопредѣлѣн ток и разливаю се у простране мочаре. Земля се чисто и сама раздае у равницу, да би била сходна за боиште. Ту е било мѣста само за двѣ крайности: или да се оба сусѣдна племена тѣсно слию, или да се боре на смрт и на живот. Борба одржа мах. Међу ова два народа, сродна порекла, постои од вайкада крайна мрзост вѣрозаконска. Польска е оруђе папства, коим би ово хтѣло истребити православну вѣру, што е Русу у крв прешла. А уједно се ту бори не само о биће свое, него и о надмоћие и примат у славенству.

Прва Польска наставила е страшну дилему, коя начини из нѣнога живота и нѣне смрти питанѣ живота и смрти и по Русию. У свакой прилици, гдѣ е Русия страдала, у сваком пониженю, свакой патньи руской виде Руси польску руку. Уваймна повѣстница Польске и Русие може се свести на рѣчи: нападанѣ и враћанѣ жао за срамоту.

Сигисмундов син Владислав окруни се у Москви за рускога цара; непрође ни пуна два столѣћа, а Руси уђоше побѣдно у Варшаву и данас е руски цар польским кралѣм. Ако Поляци, знаюћи да е найболѣ средство за однароћиванѣ рускога народа, кога би они хтѣли покорити, ако га натѣраю, да се одрекне свое вѣре — ако они један дѣо Литванаца наведу, да припозна папину врховну власт: то ће с друге стране повратак унията у крило свое матере цркве бити једно од найважнии дѣла владе цара Николе. Ако у почетку споменуте борбе међу Русима и Поляцима вѣнчанѣ кралѣвске кѣери польске са варварским кнезом литавском рѣшава у корист Поляка: то добровольни савез Украине са Русиом рѣшителну превагу дае Русии. И тако иде цѣла повѣстница ова два народа, понавляюћи исте догађае само у различно време, и повтораваюћи у противном смислу, од Москве к Варшави, крвави пут польски од Варшаве к Москви.

Боиште ове крваве борбе: Литва, Подолия, Волиния, уедно е и уцѣна борбе и награда погодбе Оба народа осѣћаю, да се ту има рѣшити ньиова распра, ньиова судбина. Ко добие ове землѣ, тай ће и побѣдити. Поляци бацише тамо као поплаву какву свое ратоборно племство, али немогоше истребити народност руску и православну вѣру, кое су обѣ тамо бациле дубок корѣн.

Све до Катарине II. ако су Руси и враћали стопу по стопу свои земаля, држаше Поляци горнѣ три провинциe. У дѣобама изгуби их Польска Али ове дѣобе — и то валя добро упамтити — давши нове землѣ Пруской и Аустрии, припознаше Русии само стародавно право нѣно на ове провинциe, кое су управо и народом руске.

Што се тиче прави польски земаля, кралѣвства Польске, овог несретног поклона, што га уговори од 1815. године дадоше Русии, и кога е Александер I. примио у своим мистичним санярияма о споеню свию славенски племена, и незнаюћи, шта е управо тим примио — ако Польска и есте везана уз свога старог такмаца узима, кои су досада тешки били и едной и другой страни, ипак валя примѣтити, да програм послѣднѣга устанка, узевши за основ успостављенѣ Польске од 1772. године. т. е. уништенѣ Русие, дае право Русии на држанѣ Позьске зато, ер отуда зависи нѣн обстанак и ер то право има по праву свое законите обране. Надаймо се, да ће друштвена реформа, коя се заводи данас у Польской, растерати давпашню мрзост међу ова два славенска племена, те их зближити на узаймну корист ньиову.

Али била будућност ма каква, што смо овдѣ рекли, довольно е. да покаже, како данашнѣ одношенѣ Польске и Русие ние производ напред промишлѣни планова и грабльивости руске, него послѣдица фаталнога положая, кои е осудио іош од искона, да један од оба племена ова господари над другим.

ДОПИСИ.

П. У **Вуковару** 11. юл. (касно доставлѣно). Телеграфисано вам е одавде, да е заключено било, сремским посланицима дати инштрукцию, и да е тай заключак опозван. Како е ово било, описаћу вам верно и истинито.

Познато ће вам бити, да е главна скупштина жупание сремске у име избора посланика на наш народни сабор, на дан 9. (21) юл. т г. заказана била, и да су судци добили налог да бираче, по постоећем обичаю бирати даду и ове са пуномоћием снабдѣвене на скупштину упуте. Да се при избору бирача ние онако, као што би требало, поступало, то сте сигурно до сад чули. Ми овде знамо, да су неки судци истом приликом бирачима упутства давали. кога ће за посланика бирати. — За ово имате доказ у допису из Руме, кои е у вашим новинама печатан.

Дана 8. (20.) юл. већ су бирачи већином у Вуковар подолазили били. Исти дан после подне, позове неколицину бирача г. вел. жупан на неку конференцию, да се у истой, по нѣговом изявлѣню, о форми поступаня при сутрашньой конгрегации и избору посланика разговори — Г. вел жупан изяви скуплѣним у велику жупаниску салу бирачима, да ће он скупштину са поздравом отворити, да ће после в. интимат, кои е на обштинство жупание управлѣн прочитати дати и по том, да ће одбор, пред коим ће бирачи посланике изабрати имати, именовати. Многи од бирача нису са предложеним планом задовольни били, него су предлагали да скупштина о интимату одма, како се исти прочитао буде, дебатуе, и да заключак свой како у погледу избора посланика, тако и представке, коя би се, по обштой жельи, Нѣг. Величеству поднети имала, донесе, па кад се све ово сврши, онда да се избору приступи. Вел. жупан ние никако хотео овай предлог примити, него, кад е вел. жупан тврду реч дао, да ће после избора посланика, скупштину наставити и прилику, да жупания свое желѣ изяви, пружити, буде уговорено, да по нѣговом плану буде. Овом приликом говорено е и о инштрукции за кою су сви, осим в. жуп. били. Он е казао да даванѣ инштрукциe не припада скупштини, него бирачима, и тако да ови о томе говорити могу, додаюћи, да посланицима, коима се при избору поверенѣ покланя инштрукция ние нуждна.

Сутра дан, 9. (21.) юл. сакупе се у жупаниску дворану сви бирачи и іош други силни свет. — Поджупан изашалѣ један одбор, кои ће в. жупана. са изявом, да се народ у дворану скупио, позвати, да скупштину отвори. — Дошавши в. жупан у дворану, буде по обичаю са „живио“ поздравлѣн, и кад се на свою столицу посади, прочита слово, ко-

им, опет по старом обичаю, скупштину поздрави. У слову е напомено в решкрипт царски, коим се народу србском допушта сабор за избор митрополита, препоручио е, да ово народу србском по привилегиямa пристоеће право разумно уживамо, да се надамо, да ће се што скорие сабор, ради уређеня црквени школски и фундационални питаня, сазвати, и уобште е препоручио, да се в. наредбама повинуемо. За тим буде прочитан интимат в. намѣс. већа, коим се обзнанює, да е народни сабор за избор митрополита од височайшег места одобрен, и да ће се исти у Карловци 20. юлия (1. авг.) те године отворити.

Да ние г. вел. жуп. дан пре своју желю изявио, да се овом приликом о интимату не дебатуе, био би сигурно говор о томе поведен, а разлога за ово било е довольно, али се ћутало у тврдой надежди, да ће дебатованю, после избора посланика времена, а по тврдом обеćаню г в. жуп. и прилике бити.

После прочитаног интимата именуе г. в жуп. одбор, пред коим ће бирачи посланике изабрати. — Овай предузме найпре верификацию пуномоћия, и кад са овим готов буде, позове бираче да избору приступе. На то узме реч г. адв. Герчић и пошто е у дужем говору разложио ядно и чемерно станѣ паше цркве и школе, безкористно станѣ наши народни фондова, назадак наш у просвети, преку нужду, да се овом злу што пређе доскочити мора, далѣ, да се ми у никога поуздати немамо, него да сами себи помоћи морамо, да е сад томе згодна прилика, и да би против себе грешили, кад би овай важни тренутак неуважен пропустили и т. д. предлаже, да е врло нуждно, да се пре избора митрополита наше црквено-школске и фундационалне ствари у ред ставе, и да би о том наш сабор пређе него што би митрополита изабрао, радити имао, и зато да би нуждно било, да се нашим посланицима упутство даде, да они код сабора свом снагом настое, да повећа депутация у Беч иде и да Њег. Величество умоли, да држанѣ сабора за уређенѣ црквено-школски и фундационални ствари дозволи, па кад се ова у ред стави и санкцию добие, да се онда митрополит бира, а ако ово неби дозволѣно било, да наши посланици у избору неучествую. Овай предлог буде са „живио“ поздравлѣн. Г. судац Миковић споменувши, да свакояко треба да се наше црквено-школске и фундационалне ствари у ред доведу и то пређе избора митрополита. навео е за разлог између други и то, да су наши првосвештеници криви, што до сада наше цркве и школе у ред доведене нису, дочим они не само да се нису за ту ствар бринули, него су свагда, хотећи свою неограничену власт сачувати, против тога били, да е и сад кривицом садашнѣг патрияршие администратора в. решкрипт против явне и ясне народа србског, средством представке изражене желѣ, испао, и да би заиста, да се г. администратор само мало за нашу ствар, бивши 3 месеца у Бечу заузео био, ствар другоячие испала. — Он се слаже у погледу шиляня депутациие из сабора, са предговорником, само би желио, да се из инштрукциие изостави, да наши посланици у избору неучествую. — После су говорили г.г. Миша и Шандор Рогулић и іош некои за предлог Герчића, и само се едан глас чуо против инштрукциие. Г. Димитриевић да би странке сложио, предложи да се у инштрукции рекне, да наши посланици само онда, ако би неколицина посланика уз ньи пристала, у избору митрополита неучествую. — Ово се прими едногласно.

Сад се присгупи избору посланика. Г. вел. жупан Светозар Кушевић буде изабран едногласно, а г. в. судац Миковић већином гласова. — Кад се избор свршио, предложи г. Бранко Іовановић румски судац, да се едан одбор изашалѣ в. жуп. и да га запита, едали ће се он посланичтва са инштрукциом примити. Ово буде примлѣно, одбор оде и брзо се натраг поврати са извешћем, да вел. жуп. желе у средину бирача доћи, што и буде.

Дошавши међу бираче почне в. жуп. — стоећи — говорити, како е кроз поверенѣ народа сремског, што га е за свог посланика изабрао, за све свое велике труде довольно награђен. и како он то поверенѣ високо цѣни, но да се посланичества са заключеном инштрукциом примити неможе едно зато. што он као достоянственик демонштрациие правити неможе, а друго што би кроз то, да сремски посланици, кои се ради избора митрополита изашалю, кад у избору участвовали неби, найвећу недослѣдност показали, а уедно посланицима руке везали, — далѣ рече, ако сремски народ нѣму поверенѣ покланя, да ће интересе народне заступати, онда нетреба никаковог упутства, и тако нека заключак свой опозову. Услѣд овога породи се дужа дебата. Едни су говорили да се заключак променути неможе, други опет, да инштрукция нашим посланицима ништа несмета, него напротив да би за ньи у овима околностима од ползе била, да би се на ову ослонити могли, да неби гди, као люди и нехотице поклизли и т. д. Ово све незадовольи в. жупана. Он алегираюћи да „consilium in melius mutare licet“ остане при свом захтеваню, па заклиняюћи се всемогућим Богом, да ће интересе свога милог србског народа и цркве свом снагом свестно заступати, позове наново бираче, да свой заключак опозову. — Сад се већ почне викати хоћемо, нећемо, — народ се узкомеша. говори и препирке између поедини почну, укратко, начини се такова ларма, да едан другог разумети ние могао. — Тешком муком ућутка се већ сад раздражени народ, но тишина ние друго траяла. Тек што се чуо глас, „хоћемо ли променути заключак“, почне наново вика и ларма. Едни вичу, хоћемо променути, други овима недослѣдност пребацую, едни кажу, тако бити мора, други опет, да то бити нити сме нити може. Кад се после неколико минута тишина поврати, говорио е судац Бранко Іовановић, да ми заключак покварити можемо, и да треба да га по желби в жуп. покваримо, а г. Коић јурасор рече, да га преиначити морамо. Опет се почне ларма до неба. Хоћемо, нећемо, и заврши се тим, да се заключак касира, и да наши посланици без инштрукциие на сабор иду.

Да е у другом времену, у другим околностима и у другом предмету едан заключак у едном сату донешен и касиран, неби ми ни на ум пало, да о томе толико пишем, али у данашньим околностима и у предмету чисто србском и то србско црквено-школско- и фундационалном предмету, живцу нашем, кад се тако што учини, онда се мора писати, мора се из гласа викати и јукати. Овай поступак нов е появ у Срему и валяда у свету. Овим поступком осрамоти Срем сам себе, покаля све свое доякошнѣ, нарочито у нашой ствари урађене послове. — Ал ние ту Срем, ние народ сремски крив. Он свою цркву тако люби, да би сваки пут за исту живот и све што има жртвово, кривица е нѣгова у толико само, у колико се поверио вођама, а ови нѣгово поверенѣ злоупотребише. — Зна се да су два сремска судца, оба Срби, избором и бирача и посланика управляли и да су они ово нечувено чудо извели.

Я некажем да изабрани посланици нас неће валяно у сабору заступати, шта више подпуно се уздам, да ће они свом позиву и хтети и умети одговорити, али држим да би мирние спавали кад би они инштрукцию имали

После, кад е избор посланика свршен и заключак за упутство касиран био, отвори се конгрегация, коіом председник одбора извѣстие поднесе са слѣдећим речма: Изаслани одбор на дѣло бираня посланика за србски народни сабор чест има извѣстити, да су за посланике изабрани пресветли г. в. жуп. Светозар Кушевић едногласно, а вел. судац г. Іован Миковић већином гласова, а шта се далѣ догодило, држимо, да е болѣ да прећутимо. Сад се скупштина распусти. А гди су дебате скупштине о интимату? гди е обштежелѣни заключак, да се из жупание найпонизния представка у Беч пошалѣ? — Я се уздржавам од дальи примѣтби и заключуем ову мою жалостну преповедку с том примѣтбом, да су многи бирачи при одлазку свом из Вуковара, уздисаюћи изяснили, да би срећнии били да нису у Вуковар ни долазили, и да се сами чуде, шта се све у едном сату догодило.

С. У **Карловцима** на св. Илию.

Сабор наш искувио се. Повѣреници народни дођоше овамо у наш сион, да изврше, по царской вольи, потребу и желю народа свога. Карловци наши опет оживише. Видимо сад люде наше из различни страна и земаля, од Велебита, Герзелеза пак до Карпата. Романа іошт толико небияше никад у Карловцима.

Срцу србскоме, кое е пуно туге свакад кад се обазре на станѣ народа свога, опет нешто одлане кад види тако синове ради свога искупленe из свию предѣла, да раде о срећи рода свога, до кое никако не може да се дође. Оћели садашньим повѣреницима народним поћи то за руком, видићемо до кои дан. Уобште чуемо скоро од свию ньи найлепша и найплеменития осѣћаня, волю и тежню. Само ако буде слоге, биће и благослова.

Кад неби овдѣ ни споминяо, могао би сваК знати, да е, осим депутираца, било данас код нас народа нашега много са различни страна. Коме е могло бити, дошао е да види светковину ову, коя рѣдко бива. Мало и велико узда се и очекуе добро неко по народ наш од овога конгреса. Ми се овде надамо до недѣлѣ већ знати, ће ли се сабор отворити за школу и цркву, или ће се може бити морати приступити пре избору митрополита.

Сад да вам явим дочек царскога комисара, ма да е у главноме онакав исти, као што е био и онай 1842. Давно е то било и слабо ће ко памтити, а од онда има већ доста новога свѣта, кои е то могао знати само по чувеню. Од посланика има ньи седам, кои су били на ономе конгресу од 1842, кои су дакле ту светковину видили онда и сада Само су лица друга и Карловци небияху онда некићени са заставама царским и народним овако, као што су данас.

Пре два дана начинѣн е програм за дочек царскога комисара. И по томе програму ишло е овако:

У митропол. патрияршком двору налазе се кола затворена — батар — из стара времена, за светковине. Ова су кола послана ютрос у Варадин по царскога комисара г. барона и генерала Филиповића. Упрегнута су била четри коня. Полазак комисаров огласили су топови. Са свитом и пратньом своіом пошао е он у 9 сати. На путу код чесме чекало га е одѣленѣ едно улана, кои су зато навластито позвани. Ту га дочека и прва депутация, у коіой су били епископи Ивачковић и Груић, и іошт неколико депутираца. Ту поздрави комисара найпре епископ Ивачковић а послѣ епископ Груић. Пред Карловцима е била депутация друга, у коіой су били епископи Стойковић и Ккежевић опет са неколико депутираца из свакога станя. Ту е комисара поздравио епископ Стойковић. Прангие и звона огласе, да комисар у Карловце улази. Епископи Атанацковић, Маширевић и Іовановић изиђу из двора, са ньима поћу депутирци воени а по томе свештени и грађански. Компания Шайкаша већ е била упарађена пред магистратом, конаком комисаровим. Кад е комесар ту дошао, поздравио га е епископ Маширевић. Комесар е одговарао и одпоздравляо свакой депутации пак и овоме поздраву. Он е говорио са осѣћаньем, врло чисто србски, и увѣравао е, да ће и срцем и душом чинити све, што може, да се испуне потребе и желѣ честитога и юначкога народа србскога.

Послѣ ови поздрава одпраћен е комесар царски у свой стан од свию епископа и депутираца. Иза тога сви се епископи врате у двор а депутирци своим кућама. Послѣ су наступиле посѣте епископима до ручка. У двору, осим комесара и нѣгове свите, ручали су сви епископи и неки депутирци. Банда е међутим свирала под прозорима двора. Ручак е почео у два а свршио се у четри сата. Пред вече е у башчи патрияршкой свирала банда и тамо е ишао и царски комесар, и млоги депутирци, и многи свѣт.

Сутрашньи дан одређен е за посѣте. Депутирци ће ићи сви са своим дотичним епископом по реду да посѣте царскога комисара. Послѣ ће комесар посѣте враћати. И у томе ће сутрашньи дан проћи. Тек прекосутра ће се прегледати пуномоћия депутираца, и ако се то тай дан сврши, по свой прилици царски комисар отвориће у четвртак конгрес.

Свѣта е било много али нереда ние било никаквога. Но у мало ние било несреће велике. Коньи у колима царскога комисара поплаше се на први топ те су се морали са другима замѣнити.

Епископи Хакман и Шагуна нису дошли. Кажу да ће касние у неколико дана доћи, ер избор се ньи не тиче. Станови су им одређени и спремлѣни. И епископ Кенгелац ние овдѣ; он се бави у Карловим варима у Чешкой и очекуе се сад у суботу.

Што се тиче изгледа за саму ствар, могу вам явити, да се и они, кои су до сада противни били, прикланяю на то, да се шалѣ депутация, коя ће царско Велич. молити за допуштенѣ, да се найпре може радити о цркви и о школи. Ови се на то склонище управ зато, што видише, да е зато знатна већина депутираца.

У колико се за ово два—три дана мо-

гло овдѣ примѣтити, за кандидате митрополие говори се о троици, и то: епископу Платону, епископу Самуилу и епископу Никанору. Може те мислити, да се већ и гласови брое. Но я о томе нећу говорити док се болѣ не увѣрим. За чита це ваше нека буде за сада о томе доста рѣчи, да е код већине депутираца чиста, поштена и разумна воља основана на вољи онога народа, кои их е бирао и изабрао. Добро рекосте у ючерашнѣм листу, да ће краишници и уобште обѣ горнѣ епархие, горньо карловачка и пакрачка освѣтлати образ свога народа.

За Романе се чуе, да се они неће упуштати ни у какав посао него чекаю само да се конгрес отвори, пак да заедно предаду изяву, како они у конгресу томе посла немаю, ер оће свою митрополию и свой конгрес. Ако е тако, онда су то могли учинити и писмено, и не долазити, као што учинише они из вел. варадскога края.

Са црногорске границе 2. юлия. Турски Миралай бег доходио е на Цетинѣ и стаде ту пет дана, па одатле се подиже и оде на Прентину главицу и ту разори турску кулу, коя бѣше подигнута у ону рат. Кулу турску на Височици непоруши, па на кулу на Расалиной Главици, што е у дно Загарача, већ и саден ту Турци стое и стражаре.

Са Миралай бегом ходияше войвода Матановић и Зега и дођоше у потоню до Возине, али ту неби ни едног консула да дѣле границе, но су се первиех дана сводели и разишли, па тако и дан данашньи све стои недокончано. Иза тога долазаше г. Мирко и войвода Матановић у Котор и бѣху у окружног бококоторског начальника г. Дойма, па послиед обѣда кренуше опет пут Црне Горе. Трећи дан иза тога пође г. окруж. начальник на Цетинѣ и оста тамо два дана. Шта се уговарао за сад се знати неможе.

Неће бити згорег да ви явим и то како Марко Станков шилѣ и подплаћуе люде, да неког у Србии убие. То ниесу лиене роботе; али пређе него што се зло учини, нека свиет зна и нека се чува они, кои се томе авизае.

Са Турцима се стои у мир, те се мѣшаю Црногорци свуђ по градовима, али се іош ништа нежна у кои се конот робота са Турцима и Црном Гором.

Войвода Ускоковић, лѣшанске нахие, сенатор, погибе од едног Кокоћанина на неприличной роботи. Убилцу прође ово о малой глоби, али по закону тако и бива.

Година е пониела да неможе бити лѣпше. Шго е ко усияо, добро ће пожнѣти. Али ево чуда и неволѣ, кад гођ добро роди, нигда га Црногорци на миру изѣсти немогу, већ вазда нешто прискочи, те им се изврне. Ове године видићемо на чему ће минути.

У Новоме Саду 20 юлия. Юче е у саборной нашой цркви држано „Благодарение“ за сретни свршетак овогодишнѣга течая наше гимназиске школске младежи. При благодареню служио е и преосв. г. епископ наш Платон.

Послѣ подне у четри сата отишао е г. епископ у Карловце, испраћен од свега мѣстнога свештенства и звоненѣм по свима црквама. Послѣ подне е отишао тамо сбог тога, што е желио свршити ту службу и благословити младеж.

Српска кнежевина.

На предлог министра правде благоволила е Нѣгова Светлост указом од 16. т. год. поставити: У великом суду за криминална дела: За председателя, Саву Шилића, подпредседателя великог суда за грађанска дела, за членове: Якова Димшића, и Николу Х Поповића, чланове великог суда за грађанска дела, Ефрема Барлова председателя суда вароши Београда, и Димитрия Голубовића начальника окружия београдског, а за секретара Саву Груіовића, члена II класе суда окружия београдског. У вѣликом суду за грађанска дела: За чланове: Атанасия Ненадовића, на расположеню оставшег члена касационог суда, Игнята Станимировића, професора велике школе, и Димирия Томића, секретара истога суда, а за секретара Ненада Іовановића, председателя суда окр. ћуприског но последню двоицу за привремене: У суду вароши Београда: За председателя I. класе, Милана Ковановића, председателя суда окружия шабачког; У суду окружия шабачког: За привременог председателя, Косту Драгутиновића, I столоначалника великог суда за грађ. дела; У суду окружия ягодинског: За привременог председателя, Стояна Вельковића, члена I. класе суда окр. валѣвског; У суду окружия чачанског: За председателя, Божу Божовића, председателя суда окр. валѣвског, по молби; У суду окружия валѣвског: За привременог председателя, Уроша Романовића, члена II. класе суда вароши Београда; У суду оружия подринског: За председателя, Тодора Петровића, председателя суда окр. чачанског, по потреби службе; У суду окружия ћуприског: За председателя Стояна Обрадовића, председателя суда окр. подринског, такође по потреби службе.

Аустрия.

Беч 18. юлия. Конференция о данско немачкой распри и данас е отворена у 1 сат по подне. Траяла е до 5 и по. Примирие е до 23 тек. продужено.

Чешка и Моравска.

Брно 17. юлия. Одбор зем. сабора претреса сада молбе за равноправност езика. Има их необично много. Међу овима има их и такови, кои ишту чешки универзитет у Морави. — У Брну ће излазити и на нѣмачком езику лист едан, кои ће заступати славенске користи.

Романия.

Букурешт. Кнежевски декрет наређуе, да се поедини факултети у Букурешту спое и одсада да се зову „свеучилиштем.“

Турска.

Смирна. Овдашньи християни у великом су страу. Сваки посао стао е, войска недобива айлук, неволя велика, а фанатични дервиши непрестано буне народ. Европски консули питали су порту ради тога, а ова вели, да е тай стра без основа. Француска пак као да неће ову ствар налако узети.

Нѣмачка.

Франкфурт. Спор са Рендсбургом изравнаће се на миран начин.

Данска.

Из Копенхагена являю, да се Данци и сада тако живо оружаю, као да преговора о миру никакви и нема. Нови се войници уписую и живо обучаваю. Топови су неки из Шведске добивени. Свуда се ради тако, као да ће рат опет сутра букнути.

ТРГОВИНА.

Пешта 17. юлия. Време е топло. Вода полако опада.

Како е лепо време за вршидбу, и како ће се скоро нова рана почети продавати, то се сад слабие старо жито купуе. Иначе и стовариште му се тако сманяло, да ће скоро сасвим престати продавати се. У 10—15 нов. ефтиние продато е данас опет око 5000 мер старе пшенице. Од нове робе продато 200 мер. 88—89 фун. потиске пшенице по 3 фор. 85 нов. На седмичной пияци била е житна продая у малим. Нове пшенице продато е око 1500 мер. по 3 фор. 20—60 нов. меров.

Олай сиров стои 24 фор. 50 нов.

Шльиве турске. За нову робу опет су данас учинѣни уговори куповине за 500 центи у бурадима по 9 фор. 50 нов. и 500 центи у врећама по 9 фор. 25 нов. Осим тога продато е 350 центи и то роба од 1863 године по 8 фор. и 200 центи од 1862 године по 7 фор. за извоз.

Кула 14. юлия. Житна жетва е свршена и добро е испала. Ланац од 1600 квадр. фати дао е едно на друго 25 крстова, а на нѣки мѣсти и више се добило. У Петровом селу добио е неки економ на 8 мер. сѣмена 205 крстова, што е заиста рѣдкост, а и воби е такође доста добивено. Кукуруз стои врло добро. Нотирамо цѣне наше послѣднѣ пияце: чисто жито 2 фор. 67—80 нов., ечам 1 фор. 7—20 нов. меров.

СТАНѢ ВОДЕ.

Пешта 17. юл. 11′ 7″ преко 0. опада.
Пожун 16. юл. 6′ —″ преко 0 опада.
Токай 15. юл. 16′ 6″ преко 0 надолази
Оршова 15. юл. 11′ —″ преко 0 опада

Бечка берза од 19. юлия.

Ћесар дукати — — — —	5.50
Сребро — — — — —	113 75.
Металици — — — — —	72.80
Народ. заим — — — —	80.80
Акц. народ. банке — — —	783.
Акциє кредит. — — — —	194.20.

ОГЛАСИ.

Разписи стечая.

У селу Кишфалуби (у Бараньи) упразнѣно е учительско звание, с коим е скопчана слѣдуюћа плата годишня:

36 фр. а. вр. готовог новца,
30 пож. мер. наполице,
30 пож. мер. окрунѣни кукуруза,
5 акова вина,
4 хвата тврди дрва за огрев,
40 нов. од венчанице,
40 нов. од великог укопа,
20 нов. од малог укопа, осим тога
3 ланца ораће землѣ, и по ланца баште код школе за уживанѣ.

За попунѣнѣ овога звания расписуе се настоећим стечай и упућуюсе сви они, кои таково добити желе, да молбенице свое, коима су крштено писмо, свидѣтелство сврху свршени наука, досадашнѣ свое службе, и сврху политичног и моралног владаня свога приложити дужни, конзисториуму диецезе будимске найдалѣ до 15 августа о. г. поднесу.

У Сентандреи 18. юния 1864.

Конзисториум православне
3—3 Диецезе Будимске.

Да би се упразнѣно учительско звание у селу србском Титошу (у Бараньи), попунило, настоећим се стечай за исто расписуе.

Годишня награда тога звания сгстои се из:

36 фор. а. вр. у готовом новцу,
25 пож. мер. наполице,
25 пож. мер. окрунѣни кукуруза,
4 хвата тврди дрва за оорев,
20 нов. од венчанице,
40 нов. од великог укопа, осим тога
7 ланаца ораће землѣ, 1 ланац ливаде и по ланца баште при школи за уживанѣ.

Кои ово звание добити желе, нека свое крштеним писмом, свидѣтелствама сврху свршени наука, досадашнѣ службе, као и сврху политичног и моралног владаня свога снабдѣвене молбенице конзисториуму диецезе будимске до 15. августа о. г. поднети ускоре.

У Сентандреи 18. юния 1864.

Конзисториум православне
3—3 Диецезе Будимске.

С концем текуће школске године упразниће се у Будиму звание србског учителя, за кое е слѣдућа годишня награда опредѣлена:

315 фор. а. вр. готови новаца,
2 хвата дрва за огрев, и
безплатно обиталиште од е собе и куйне.

За попунѣнѣ овог звания расписуе се настоећим стечай и упућую се дотични просительи, да молбенице свое, коима су крштено писмо, свидѣтелства сврху свршени с добрим успѣхом препарандски и други школа, досадашнѣ свое службе, као и сврху политичног и моралног владаня свога приключити обвезани, конзисториуму диецезе будимске найдалѣ до 15 августа о. г. поднесу.

У Сентандреи, 4. юлия 1864.

Конзисториум православне
3—3 Диецезе Будимске.

Ради попунѣня упразнѣног учительског звания у селу Чобанцу (близу Сентандреє), кога се годишня плата састои из

100 фр. а. в. у готовом новцу,
20 мерова наполице и
2 хвата тврди дрва за греянѣ учительске и школске собе,

расписуе се настоећим стечай и позиваю се сви они, кои желе ово звание добити, да свое молбенице, кое крштеним писмом, свидѣтелствама сврху свршени наука, досадашнѣ свое службе, као и срху политичног и моралног владаня свога снабдѣти имаю, консисториуму диецезе будимске до 15. августа о. г. поднети ускоре.

У Сентандреи 18. юния 1864.

Конзисториум православне
3—3 Диецезе Будимске.

Стипсе, фарбанодрво, Крап, Коченила, Чивита, Зеленакамена, 2/а Олеум, и сваки други фарби, у добрим Квалитету, под ефтином ценом препоручуе

А. ДАЙЧ & СИН

(A. Deutsch & Sohn)

у кући Вармановой: Патерностер улица о француске Кафане, у Пешти. 3—3

Одликовано колайнама на излогу у Лондону, Бечу, Амштетену и Сеньелтену!

Нове форме баланц- и децимални вага (мѣрила)

у найвећем избору и савршено начинѣни, а тако исто и сва друга мѣрила као теразие, кантари, и тежине (гевихтови) могу се добити увек по фабричной цѣни код

Н. Шука и комп.

у Пешти, на ћошку кралѣвске и вацке улице (Ecke der Königsgasse und Waitznerstrasse.)

Далѣ имамо ми главно стовариште само привилегисани фабриката као: яке и од ватре сигурне кассе за новце, књиге и документе, мале касе и сигурне браве

Патентоване тискове и печате

за тисканѣ имена на напиру и картама, и за печаћенѣ писама.

Машина за преписиванѣ писама у различним формама од 4 фор. до 28 фор.

Клинчића од жице за тапетаре, столаре, седларе, и браваре.

Покривача и чаршава такови, да кроз њи вода пробити неможе.

Тиску за умножаванѣ своеручног писма, рисованя, музикалия итд. са ем-ством да су добри.

Горереченви фарбикати рачунаю се за Пешту по оргиналним en-gros фабричним цѣнама. 7—12

Издае, уређуе и одговара др. Д. Медаковић.

Брзотиском Игнята Фукса у НСаду.